

El llenguatge

Els dubtes

30 VII/1978

De dubtes, és clar, sempre se'n tenen molts, sobre qüestions de llenguatge i sobre moltes altres matèries. Un d'ells, per exemple, pot ésser sobre la grafia de la paraula dubte i del verb dubtar, resolt sovint incorrectament amb una p: «dupte» i «dup-tar». I un altre sobre el gènere d'aquest substantiu, que hom atribueix indègudament al femení. Es tracta, però, igual que compte i deute, d'un nom del masculí: el dubte. I encara caldria afegir-hi que algun cop, segurament sense dubtar gaire, en lloc de dubtós n'hi ha que cometen la incorrecció de dir «dudós».

Però tant ens cal expressar el dubte com la seva absència, és a dir, la seguretat. Podem aleshores recórrer als mots de la família de dubte modificats amb un element negatiu o bé als de la família de segur (i dels seus sinònims) en frases afirmatives. Recorrent al verb dubtar, per exemple, podem dir No en dubto o bé Sobre això no hi ha dubte. I hem creat la locució adverbial sens dubte (en què hem mantingut la forma més primitiva, sens, en lloc de sense) i l'adverbi indubtablement, però no «indubablement» (sense que existeixi, en canvi, la forma «dubtablement»).

Tampoc no comptem amb un verb antònim de dubtar. Però disposem de les locucions estar segur i tenir la seguretat (d'una cosa), és dir, estar-ne segur i tenir-ne la seguretat. I és, especialment, a la primera d'aquestes dues locucions, i amplada encara perifràsticament, que recorrem per tal d'indicar a algú, d'una manera emfàtica, que no dubtés d'una determinada cosa: Ja en podeu estar ben segur! en lloc de «No us càpiga dubte!», que ens sembla artificiosa i poc genuï i que creiem que traeix la influència del castellà.

Però és difícil estar segur de res. Expressions com sens dubte i segurament, haurien d'indicar, de fet, la seguretat absoluta i resulta que gairebé sense adonar-nos-en ja les fem servir per a denotar la probabilitat, és a dir, una certesa relativa, basada en hipòtesis i suposicions.

Albert Jané